Pelastusjohtaja 7.2.2019

Eduskunnan hallintovaliokunta
HE 240/2018 vp

HELSINGIN KAUPUNGIN PELASTUSLAITOKSEN LAUSUNTO EDUSKUNNAN HALLINTOVALIOKUNNALLE HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LAIKSI PELASTUSLAIN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI MUIKSI LAEIKSI

HEL 2019-001486

Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen pelastusjohtaja Jani Pitkänen lausuu asiantuntijalausuntona eduskunnan hallintovaliokunnalle hallituksen esityksestä laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja eräiksi muiksi laeiksi (HE 240/2018 vp) seuraavaa:

TIIVISTELMÄ

- Esitetyt muutokset pelastuslakiin ja eräisiin muihin lakeihin ovat pääosin kannatettavia, eivätkä ole ristiriidassa pelastustoimen järjestämisestä annettuun lakiesitykseen (HE 16/2017).
- Pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja kansainvälisen avun vastaanottamisen uudelleenorganisointi on merkittävä parannus ja rooleja selkeyttävä. Säännökset ovat asianmukaisia.
- Pelastustoimen kansainvälisen valmiuden ylläpito tulee huomioida maakuntien rahoituksessa ja maakuntien rahoituksesta sovellettavassa laissa. Valtion ja maakuntien välistä kustannusjakoa on selkeytettävä vielä valtioneuvoston asetuksella.
- Pelastuslaissa on säilytettävä säännös, jonka mukaan sisäministeriö voi hyväksyä myös muun julkisyhteisön ylläpitämän oppilaitoksen kuin Pelastusopiston antamaan pelastustoimen ammatillista peruskoulutusta.

LAUSUNNON PERUSTELUT

Hallintouudistuksen aiheuttamat muutokset

Esitykset pelastuslain muuttamisesta ja eräiden muiden lakien muuttamisesta ovat pääosin kannatettavia ja maakuntien perustamista, maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-

PL 112, 00099 Helsingin kaupunki ■ puh. (09) 310 1651
PB 112, 00099 Helsingfors stad ■ tel. (09) 310 1651
Helsingfors stads räddningsverk
Helsinki City Rescue Department

, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia, maakunnalle siirtyväksi esitetyn pelastustoimen tehtäväkokonaisuuden sekä pelastustoimen uudistustarpeiden mukaisia.

Pelastuslaki 27 § (Maakunnan pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävät)

Pelastuslakiluonnoksen 27 §:ssä säädetään maakunnan pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä. Ehdotetun pelastuslain 27 §:n 3 momenttiin lisättäisiin 2 kohta, jonka mukaan maakunnat osallistuisivat pelastuslain 38 §:ssä tarkoitettuun pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämään valmiuden ylläpitoon. Lakimuutosesityksen taloudellisten vaikutusten arvioinnin mukaan esitys ei lisäisi maakunnille aiheutuvia kustannuksia.

- Järjestely on erittäin merkittävä edistysaskel kansallisen ja kansainvälisen pelastustoiminnan valmiuden ja resurssien tarkoituksenmukaisempaan käyttöön.
- Maakunnille kuuluvia valmiuden ylläpitoon liittyviä tehtäviä voitaisiin pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 3 §:n nojalla koota yhdelle tai useammalle maakunnalle.
- Uudenmaan maakunnalle ja pelastustoimen palveluista vastaavalle pelastuslaitokselle osoitettaisiin todennäköisesti kansainvälisiä pelastustoimen tehtäviä.
- Osoitetut tehtävät tulee selkeästi huomioida maakuntien rahoituslaissa, joka sääntelee maakuntien yleiskatteellista rahoitusta. Lisäksi maakunnille kohdistetaan myös erillisrahoitusta, joka tulee myös ottaa huomioon ja osoittaa Uudenmaan maakunnalle turvamaan maakunnan sekä pelastuslaitoksen kykyä niille lain mukaan kuuluvien tehtävien hoitamisessa.
- Valtion ja maakuntien välistä kustannustenjakoa tulee selkeyttää vielä valtioneuvoston asetuksella.

Pelastuslaki 55 § (Valtion vastuu koulutuksesta)

Pelastuslain 55 § esitetään kumottavaksi. Voimassa olevan pelastuslain 55 §:n 2 momentin mukaan sisäministeriö voi hyväksyä myös muun julkisyhteisön ylläpitämän kuin Pelastusopiston an-

PL 112, 00099 Helsingin kaupunki ■ puh. (09) 310 1651
PB 112, 00099 Helsingfors stad ■ tel. (09) 310 1651
Helsingfors stads räddningsverk
Helsinki City Rescue Department

tamaan pelastustoimen peruskoulutusta. Muutosesityksen mukaisesti pelastustoimen peruskoulutus olisi jatkossa vain Pelastusopiston tehtävä. Käytännössä tämä tarkoittaa Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen Pelastuskoulun toiminnan lakkauttamista.

- Pelastuslain muutos ei ota huomioon Uudenmaan pelastustoimen toimintaympäristön ja laajemmin pelastuslaitoksen palvelutuotannon asettamat vaatimuksia.
- Pelastajien ammatillisesta peruskoulutuksesta säädettäessä, tulee ottaa huomioon Uudenmaan maakunnan suuri väestömäärä ja pääkaupungin sijainti sen alueella, erityisolosuhteet, joita ei ole muualla maassa.
- Uudenmaan maakunnan alueella on välttämätöntä järjestää pelastajien ammatillinen peruskoulutus paikalliset erityisolosuhteet huomioon ottaen.
- Pelastajakoulutuksen keskittäminen Pelastusopistoon vaarantaa merkittävästi Uudenmaan maakunnan pelastuslaitoksen työvoiman saatavuuden, suorituskyvyn, strategisen suorituskyvyn ja suuronnettumuustilanteiden valmiuden.
- Pelastusopisto nykymallissaan ei kykene tarjoamaan Pelastuskouluun verrattavaa ensihoitokoulutuksen hyväksiluettavuutta → terveydenhuoltoasetuksen mukaisen pätevyyden hankkiminen uusille pelastajille vaikeutuu merkittävästi.
- Helsingin Pelastuskoulun lakkauttaminen ja sitä myötä ensihoito-osaamisen poistuva pätevyys pelastushenkilöstön piirissä aiheuttaa pitkällä aikavälillä uhkan ensihoitopalvelun eriytymiselle pelastajien tehtävistä ja sitä myötä merkittävän uhkan ensihoidon suorituskyvylle Uudellamaalla kaikissa olosuhteissa.
- Esitetty pelastuslain muutos ja sen perustelut eivät tue Uudenmaan pelastustoimen tarpeita tulevaisuudessa toimintaympäristön sekä alueellisen riskiarvion mukaisiin vaatimuksiin perustuen.
- Helsingin kaupungin pelastuslaitoksen rekrytointiprosesseissa sekä tulevaisuuden vaikutusarvioinneissa on jo nyt nähtävissä merkittäviä uhkia pelastajien saatavuudessa vuosilomasijaisiksi.
- Uudenmaan ja pääkaupungin erityisolosuhteista perustuvat tavoitteet voidaan taata Pelastusopistosta annettua lakia tarkentamalla sekä säädösten mukaan pelastajien tutkintokoulutus järjestämällä Uudellamaalla.

PL 112, 00099 Helsingin kaupunki ■ puh. (09) 310 1651
PB 112, 00099 Helsingfors stad ■ tel. (09) 310 1651
Helsingfors stads räddningsverk
Helsinki City Rescue Department

- Pelastajien ammatillinen peruskoulutus tulee järjestää Uudellamaalla osana tulevan maakunnan pelastuslaitoksen toimintaa.
- Toissijaisena vaihtoehtona on mahdollista järjestää pelastajien ammatillinen peruskoulutus Uudenmaan pelastuslaitoksen ja Pelastusopiston välillä tehtävän sopimukseen perustuvan yhteistyön nojalla → Siinäkin tapauksessa edellytetään pelastajien ammatillisen peruskoulutuksen tosiasiallista järjestämistä Uudellamaalla niin, että koulutuksen vastuullinen järjestäjä Pelastusopisto tilaa kokonaisuudessaan tarvittavan tutkintoon johtavan ammatillisen peruskoulutuksen ja Uudenmaan pelastuslaitos tuottaa tutkintokoulutuksen kokonaisuuden omalla henkilöstöllään Uudellamaalla.
- Uudenmaan pelastustoimen suorituskyvyn turvaamisen välttämättömänä toimenpiteenä on pelastajien ammatillisen peruskoulutuksen järjestämisen perusteista säätäminen lain tasolla, toteutetaanpa pelastajien ammatillinen peruskoulutus Uudellamaalla kumman tahansa edellä mainitun vaihtoehdon perusteella.
- Pelastuskoulun pelastajakoukoulutuksen volyymin kasvattaminen nähdään jo nyt tarpeelliseksi toimenpiteeksi Uudenmaan pelastustoimen suorituskykyarvioinneissa.
- Tarkoituksenmukaista ja soveltuvinta on säätää Uudellamaalla järjestettävästä pelastajien ammatillisesta peruskoulutuksesta Pelastusopistosta annetussa laissa.
- Vain Uudenmaalla toteutettavalla ja Uudenmaan pelastuslaitoksen järjestämällä pelastajien ammatillisella peruskoulutuksella voidaan turvata tulevan Uudenmaan maakunnan alueen asianmukaiset ja tehokkaat pelastustoimen järjestämisen sekä toteuttamisen edellytykset.

Jani Pitkänen
pelastusjohtaja

JAKELU Eduskunnan hallintovaliokunta / HaV@eduskunta.fi
Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

PL 112, 00099 Helsingin kaupunki ■ puh. (09) 310 1651
PB 112, 00099 Helsingfors stad ■ tel. (09) 310 1651
Helsingfors stads räddningsverk
Helsinki City Rescue Department